

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ḥamishah ḥumshe Torah

‘im 3 targumim ... pe. Rashi, u-ferush Rashbam u-ferush Mikhlal yofi min
R. Shelomoh ben Melekh u-ferush Be’er reḥovot ‘al diḳduḳe Rashi ...
ve-Sefer ha-Ḥinukh me-Rabenu Aharon ha-Levi be-sof kol ḥeleḳ

Sefer Va-yiḳra

Shelomoh ben Yitṣḥaq

Frankfurt de-Oder, 544 [1783 oder 1784]

U

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9951

ועל-בגדי בניו אתו ויקדש את-אהרן את-
 בגדיו ואת-בגדיו ואת-בגדיו בניו אתו :
 לא ויאמר משה אל-אהרן ואל בניו
 בשלו את-הבשר פתח אהל מועד ושם
 תאכלו אתו ואת-הלחם אשר בסל המלאים
 פאשר צויתי לאמר אהרן ובניו יאכלהו :
 לב והנותר בבשר ובלחם באש תשקפו :
 פ לג ומפתח אהל מועד לא תצאו שבעת
 ימים עד יום מלאת ימי מלאיכם כי שבעת
 ימים ימלא את-יודכם : לד כאשר עשה
 ביום הזה צוה יהוה לעשת לכפר עליכם :
 פ לה ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה
 שבעת ימים ושמרתם את-משמרת יהוה
 וקרא תמותו בירכן צויתי : לו ויעש
 אהרן ובניו את כל-הדברים אשר צוה יהוה
 ביד-משה :

מפסיד פ

א' וס' ז' זמפסידין בה אמר ה' צבאות כירמיה בס' ז' :

ס ס ס

ט א ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן
 ולבניו ולקני ישראל : ב ויאמר
 ד אל-אהרן קח-לך עגל בן-בקר לחטאת
 ואיל לעלה תמימם והקרב לפני יהוה :
 ג ואר-בני ישראל תדבר לאמר קחו
 שעיר-עזים לחטאת ועגל וכבש בני-שנה
 תמימם לעלה : ד ושור ואיל לשלמים
 ז לזבח לפני יהוה ומנחה בלולה בשמן כי
 היום יהוה נראה אליכם : ה ויקחו את
 אשר צוה משה אל-פני אהל מועד ויקרבו
 כל

אהרן על-לבושוהי ועל-בגדיו ועל-לבושי
 בגדיו עמיה וקדש ית-אהרן ית-לבושוהי
 וית-בגדיו וית-לבושי בגדיו עמיה :
 לא ויאמר משה לאהרן ולבגדיו בשילו
 ית-בשרא בתרע משכן זמנא ותמן תיכלון
 יתיה וית-לחמא דבסל קורבניא כמא
 דאתפקדית למימר אהרן ובגדיו יכלוגיה :
 לב ודישתאר בבשרא ובלחמא בנורא
 תוקדון : לג ומתרע משכן זמנא לא תיפקון
 שבעא יומין עד יום משלם יומי קורבניכון
 ארי שבעא יומין יקריב ית-קורבניכון :
 לד כמא דעבד ביוטא הדין פקיד יי
 למעבד לכפרא עליכון : לה ובתרע משכן
 זמנא תיתבון יימם ולילי שבעא יומין ותשרון
 ית-משרת מימרא דיי ולא תמותון אכי-כן
 אתפקדית : לו ועבד אהרן ובגדיו ית
 כל-פתגמא דפקיד יי בידא דמשה :

ס ס ס

א והנה ביום תמינאה קרא משה לאהרן
 ולבגדיו ולקני ישראל : ב ויאמר
 לאהרן סב-לך עיגל בר-תורי לחטאת
 ודבר לעלתא שלמין וקריב קדם יי : ג
 ועם בני ישראל תמליך למימר סבו צפיר-
 בר עזין לחטאתא ועיגל ואימר בני-שנא
 שלמין לעלתא : ד ותור ודבר לגבסרת-
 קודשיא לדבחא קדם יי ומנחתא דפילא
 כמשח ארי-יומא דין יקרא דיי מחגלי
 לכון : ה ונסיבו ית-דפקיד משה לקדם
 משכן

כל־העֲלֵה וַיַּעֲמֵדוּ לִפְנֵי יְהוָה : וַיֹּאמֶר מִשְׁכַּן זְמַנָּה וְקָרִיבוּ כְּ־כַנִּישָׁתָא וְקָמוּ מִשָּׁה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוִּיתִי יְהוָה תַּעֲשׂוּ קִדְּםֵי יי : וַיֹּאמֶר מִשָּׁה דִּין פִּתְנָמָא דְּפִקִּיד וִירָא

יונתן בן עוזיאל

ירושלמי

עמיה וקרישית אהרן וית לכושוי וית כנני וית לכושוי כנני עמיה : לא ואמר משה לאהרן ולכנני פשילו ית בשר קורבנא קרונומא וגוי : לב ומה דמשפיער וגוי : לג ומתבע משקנא לא תפקרו שוקעא יומין ער יום מישראל יומי אשלמנומכו ארום שוקעא יומין יהוקם משקנא ויתפקר ויתקרב קורבנכו : לד הי קמא דעבר וסדר עת סדר קורבנא ביומא דרין היכדון פקיד !! למעבד אהון בחר יומי אשלמומחא למבפרא עליכון : לה ובתרע משפן וגוי ארום היכדון איתפקרית : לו ועבר אהרון וגוי :

ס ס ס

זיהי א ויהנה ביומא תמינאה לרבות אהרן וכנני ויום תמינאה לאשלמומחא הוא יומא קדמאה לירחא דניסן אקום משה ית משקנא ולא פקחיה ולא שמש טוב על גבי מרבחא בכו קרא משה לאהרן ולכנני ולסבי סנהרתי ישראל : ב ואמר לאהרן סב לך עיגל בר תירי לחטאתא מטול דלא ישמעני עלך סטנא לישן תליתאי על עיסק עיגלא דעבדך בחורב רבם דבר לעלתא מיסב מן בגלל די דבר לך ויתא דיצחק דבפתיה אכוי כדירא דטור פולקתא פריהון יהון שלמין וקריב קדם יי : ג ועם בני ישראל תמליל למימר סבו ברכם אהון צפיר בר עזי מטור דפסנא מיטתיל ביה מטור דלא ישמעני עליכון לישן תליתאי על עיסק צפיר בר עזי דנכיסו שקטוי דיעקב ורמיו יתיה ועבר יתיה לחטאתא ועיגלא מטול דאשתעבדתון לעיגלא ואומר בר שמה מטול דידבר לכון ויתא דיצחק דבפתיה אכוי הי כאימרא פריהון שלמין לעלתא : ד ותור ואקרא לגכסת קורשא לדבחא קדם יי מן בגלל דיתרעני בכו ומנתחא פתיכא במשת ויתא ארום יומא דין איקר שבינתא ביי מתגלי לכון : ה ואיזברוון אהרן וכנני וכל בני ישראל ונסיכו ית מה דפקיד משה ותייתו לקדם משפן זמנא וקריבו כל כנישתא וקמונו בלב שלים קדם יי : ו ואמר משה דין פתנמא דמעבדך אעברו ית וצרא בישא מן לבכוון ומן יד ותגלי לכון אימר

שכינתא

רשי

סכנת ימי המלוכה כחלוק לכן : על העלה - אחר העולה ולא מנינו שוק של שלמים קרב בכל מקום מן מזה : (לד) צוה ה' לעשות כל סכנת הימים והכותיו דרשו לעשות זה מעשה פרה לכפר זה מעשה יום הכפורים וללמוד סכנו גדול טעון מריסה קודם יום הכפורים סכנת ימים וכן הכהן הסיף את הפרה : (לה) ולא תמותו - הא אם לא תעשו כן הריאתם מייכוס מית : (לו) ויעש אהרן וכנני להגיד שכן שלח הו יתין ושחל : חסלה צו את אהרן (א) ויהי כיום השמיני שמיני למלוכה הוא חס מודא ניסן שהוקם המשכן כו כו ונעל עשרות השמויות כמדור עולם (שבת פז) : ולקני ישראל - להשמיים על פי הדבור אהרן כנסו ומשם כהונה גדולה ולא יאמרו חאליו נכנס : (ב) קח לך עגל - (חוספחא) - להודיע שכפר לו הקס"ה על ידי עגל זה על מעשה העגל שגשה : (ד) כי היום ה' נראה אליכם

רשבי

(א) ויהי כיום השמיני - למלוכה שזקס המשכן וכתב כי כר אהרן וכנני לעבודה : (ד) כי היום הזה נראה - ויזית אם יין

מכלל יופי

(לב) (בבשר ובלחם) - הכית תשמע כמקום מן ויש לפרש כמשמנו : (לג) ומלאת - באלף והוא ענין השלימה : (מלאת) - אמרו המזקן מורכב מושת הלשונות מבע - האלף ונתי הלמד הא נכתב באלף ונקרא בתו מדך בעליה הוא ימיה על גלות ירושלים ונכרת

עם האלף כי בקריאת האלה היה אומר מלאת כמו כראשית א ער גבשת חמים או מלאת כמו דברים א בשנת ה' אותנו : (יכול את ירכם) - יכול ירכסמן הקרבנות : השמיני

וירא אליכם כבוד יהוה : ז ויאמר משה
 אל אהרן קרב אל המזבח ועשה אתה
 הסאתך ואת עלהך וכפר בעדך ובעד
 העם ועשה את קרבן העם וכפר בעדם
 כאשר צוה יהוה : ח ויקרב אהרן אל
 המזבח וישחט את עגל הסאת אשר
 לו : ט ויקריבו בני אהרן את הדם אליו
 ויטבל אצבעו בדם ויתן על קרנות המזבח
 ואת הדם יצק אל יסוד המזבח : י ואת
 החלב ואת הכלית ואת היתרת מן הכבד
 מן הסאת הקטיר המזבחה כאשר צוה
 יהוה את משה : יא ואת הבשר ואת
 העור שרף באש מחוץ למחנה : יב וישחט
 את העלה וימצאו בני אהרן אליו את
 הדם ויזרקו על המזבח סביב : יג ואת
 העלה המציאו אליו לנתחיה ואת הראש
 ויקטר על המזבח : יד וירחץ את הקרב
 ואת הכרעים ויקטר על העלה המזבחה :
 טו ויקרב את קרבן העם ויקח את
 שעיר הסאת אשר לעם וישחטרו
 ויחטאו קראשון : טז ויקרב את העלה
 ועשה כמשפט : יז ויקרב את
 המנחה ומלא כפו ממנה ויקטר על המזבח
 מלבד עלת הבקר : יח וישחט את השור
 ואת האיל ובח השלמים אשר לעם וימצאו
 בני אהרן את הדם אליו ויזרקו על
 המזבח סביב : יט ואת החלבים מן השור
 ומן האיל האלה והמכסה והכלית ויתרת

הכבד

וי תעבדון ויתגלי לכון וקרא בני : ז ויאמר
 משה לאהרן קרב למזבח ועיבד ית
 הסאתך וית עלתך וכפר עלך ועל עמא
 ועיבד ית קורבן עמא וכפר עליהון כמא
 דפקיד : ח וקרב אהרן למזבח ונכיס
 ית עגלא דחטאתא דליה : ט וקריבו בני
 אהרן ית דמא ליה וטבל אצבעיה בדמא
 ויהב על קרנת מזבחא וית דמא אריק
 ליסודא דמזבחא : י וית מרבא וית
 בוליתא וית חצרא מן כבדא מן חטאתא
 אסיק למזבחא כמא דפקיד : יא וית משה :
 יב וית בשרא וית משכא אוקיד בנורא
 מבדא למשריתא : יג ונכיס ית עלתא
 ואמטיאו בני אהרן ליה ית דמא וזרקיה
 על מזבחא סחור סחור : יד וית עלתא
 אמטיאו ליה לאיברהא וית רישא ואסיק
 על מזבחא : יז וטליל ית גוא וית
 ברעיא ואסיק על עלתא למזבחא :
 טז וקריבו ית קורבן עמא ונכיס ית צפירא
 דחטאתא דלעמא ונכסיה וכפר בדמיה
 כקמא : טז וקריבו ית עלתא ועבדה
 כדחוי : יז וקריבו ית מנחתא ומלא ידיה
 מנה ואסיק על מזבחא בר מעלת צפירא :
 יח ונכס ית תורא וית דכרא לנכסת
 קודשיא דלעמא ואמטיאו בני אהרן ית
 דמא ליה וזרקיה על מזבחא סחור סחור :
 יט וית מרבא מן תורא ומן דכרא אליה

וחפי

הקבד : כ וישמו את החלבים על החזות
 ויקרא החלבים המוקחה : כא ואת החזות
 ואת שוק הימין הגוף אתרן תנופה לפני
 יהיה כאשר צות משה : כב וישא אתרן
 אתידו אל העצם ויברכם וירד מעשרת
 החטאת

וקפיינוא וכוליתא ונחצר כבדא : כ ושויוא
 ותדברניא על הדנותא ואסיק תרבייא
 למדבכא : כא ויתידנותא וית שוקיא
 דימינא ארים אתרן ארמא קדם יי כמא
 דפקיד משה : כב וארים אתרן יתידותי
 על

ינתן בן עזיאל

שכינתא ביי : ז והורה ביו דקמא אחרו מדבכא פקדני מדמי לעיגלא איסחפי למקרב לגביה בבין אמר ליה משה
 אגיס מדבכד קריב למדבכא ולא מסחפי ועיבד ית חטאתך וית עלתך וכפר אקטילתך ואקטיל עמא ועבד ית קרבן
 עמא וכפר עליהו הי כמא דפקיד יי : ח וקריב אתרן למדבכא כתיבתא וקביס ית עיגלא דחטאתא דידה :
 ט וקריבו בני אתרן ית ארמא לתתיה וטבל אדבעיה כהם תורא וסב על קרנת מדבכא וית שאר ארמא ארים
 ליסודא דמדבכא וקדשיה למבכרא עלוי : י וית תריב וית כולין וית חצרא וגוי הי כמא דפקיד יי ית משה :
 יא וית בישרא וגוי : יב וקבס ית עלתא ואקריבו בני אתרן ליה ית ארמא ודקיה עד מדבכא תוור תוור :
 יג וית עלתא אקריבו יתה לפסקתא וית רישא ואסיק על מדבכא : יד ותליל ית בני עזיא וית ריגליא ואסיק
 וגוי : טו וקריב ית קרבן עמא וקביס ית צפירא דחטאתא הי לעמא וגבסיה וכפר בארמיה דצפירא הי כמא דכפר
 בארם עיגלא דחטאתא דליה דקריב בשיריניא : טז וקריב ית עלתא ועבדך בתלברת עלתא דקריב אקטילתיה :
 יז וקריב ית מנתתא ומלא יהיה מינה וקביס מינה צירי ארפקתא ואסיק על מדבכא בר מן עולת צפירא :
 יח וקביס ית תורא וית וגוי ואקריבו בני אתרן ית ארמא ליה ודקיה על מדבכא תוור תוור : יט וית
 מדבכא מן תורא וכן דיקרא אליהא ודחפי בני עזיא וכיליתא ונחצר כבדא : כ ושויו ית וגוי : כא וית
 חרותא וגוי היקמא דפקיד יי ית משה : כב וקבס אתרן ית ידו לקבל עמא וברכיניו ונתת מן מדבכא דחזיא
 מן

רשי

אליכם - להשרות שכינתו במעשה ידיכם לכך קדמות הללו באין תוכה ליום זה : (ז) קרבאל המזבח - (תוספתא) שהיה ארן
 כג וירא לנשת אחר לו משה בזה אתה כוש לכך נכתרת : את חטאתך - עגל כנסקר : ואת עולתך האיל קרבן העם - שער
 עוים ועגל וכבש כל מקום שכתר עגל כן שכה הוא וכתאן את לזוד (ת"כ"ר"י) : (יא) ואת הכבש ואת העז וגוי - לא מנינו
 תעם : די וכה נדרפת אלא ושל תלוים וכולן על פי הדבור : (יב) ויטציאו - לשון הישטה והזיכה (א) : (טו) ויחטאהו -
 עשהו כחשט תטאת : כראשון - כעגל שלו : (יז) ויעשה כמשפט - האפורש בעולת כדסה כויקרא (מנחות צג ביצה ב) :
 (יח) וימלא כפר - היא קמינה (מנחות) : מלבד עולת הבקר - כל אלה עשה אחר עולת התמיד : (יט) והמבכה -
 חלב המכסה את הקרב : (כ) וישמו את החלבים על החזות - לאחר התנופה כתיבתא לכהן אחר להקטירם כיוצא בעלויים
 למטה : (כב) ויברכם -

באר רחובות דקדוקי רשי

(א) דכודאי מענין תיבא חבדה לא חשתי קרא שיתכן לפרש עלת ויטציאו (ויא גפיטען) לט תולדך לפרש שהוא לשון הושטע
 והזיכה (ויא גרלחטין אדר אן גרלחטין) :

רשב"ם

מן השמים להקטיר קדמות : (טו) ויקטר על המזבח - שם אותם על המזבח וכבא אש מיגלה נקטר :
 ויבא

מכלל יופי

ט שמיני (ג) (המציאו) - ענין המציאה והוא - מסיר הטאם בהקרבנו : (ז) (וימלא כפר) - נקרא כן
 כענין הוטה : (טו) (ויחטאהו) - תוך היד לפי שהוא כפופה : (כב) (וירד מעשרת החטאת)
 יא יא יא יא

החטאת והעלה והשקמים : כג ויבא משה
 ואהרן אל-אהל מועד ויצאו ויברכו את-
 שרישי הקֹּהֵן ויקרא קבוד-יהוה אל-כל-העָם :
 ב ד ותצא אש מלפני יהוה ותאכל על-
 המזבח את-העֹלָה ואת-החֹלְקִים ויקרא כל-
 הקֹּהֵן וירגו ויפלו על-פניהם : א ויקחו
 ד בני-אהרן נדב ונאביהוא איש מחתתו ויתנו
 בהן אש וישימו עליה קֹּשֶׁת ויקריבו לפני
 יהוה אש זרה אשר לא צוה אתם :
 ב ותצא אש מלפני יהוה ותאכל אתם
 וימתו לפני יהוה : ג ויאמר משה אל-
 אהרן הוא אשר-דבר יהוה לאמר בקרבני
 אֶקְדֹשׁ ועל-פני כל-הקֹּהֵן אֶקְבֹּד וידם אהרן :
 ד ויקרא משה אל-מישאל ואל אלצפן
 בני עזיאל דר אהרן ויאמר אלהם קרבו
 שאו את-אחיכם מאת פני-הקֹּדֶשׁ אל-
 מחוץ למחנה : ה ויקרבו וישאם בכתנתם
 אל-מחוץ למחנה כאשר דבר משה :

ב
 הקורא
 ישעוס
 הגדיש
 קורס
 ההרפא

ויאמר

רשי

על-עמא וברכינן ומוקחת מלמזעבר חטאתא
 בעלתא ונקסט-קודשא : כג ועל משרת
 ואהרן למשכן ומנא ונפקו וברכו ית-עמא
 ואחלי וקרא-דין לכל-עמא : כד ונפקת
 אישתא מן-קדם יי ונאכלת על-מדבחה ית-
 עלתא וית-תרביא וחנא כל-עמא ושבחו
 ונפלו על-אפיהון : א ונסיבו בני-אהרן
 נדב ונאביהוא נבר מחתיתיה ויהבו בהין
 אישתא ושיאו עליה קשורת ויקריבו
 קדם יי אישתא ויקרמא דלא פקיד ויהון :
 ב ונפקת אישתא מן-קדם יי ונאכלת
 ויהון ומיתו קדם יי : ג ויאמר משה
 לאהרן הוא דמליר יי דמימר בקריבי
 אתקדש ועל-אפי כל-עמא איתקור ושתיק
 אהרן : ד וקרא משה למישאל ולא לצפן
 בני עזיאל אהבוהי דאהרן ויאמר להון קריבו
 טולו ירת-אחוכון מן-קדם אפי-קודשא
 למקרא למשריתא : ה וקרבו ונטלוס

בכיתוניהון

(ח"כ סוטה לו) ברכת' כהנים וברכו יאר ישא : וירר . מעל המוכא : (כג) ויבא משה ואהרן וגו' . למה נכנס
 אהרן כפ' מלואים כדכיתא הנוספת עלת"כ שלטו למה נכנס משה עם אהרן ללמדו על מעשה הקטרת חולא נכנס אלא
 לדבר אחר כדכיתא וירדה וביאה טעונה ברכה וזהו הירדה ונעין עבודה הא למדת למה נכנס משה עם אהרן
 ללמדו על מעשה הקטרת . ד"א כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרובות ונעשו כל הנעשים ולא ירדה סכינה לישראל היה מוטעם ולאומר יודע
 חיי סכינה עליו וכשכילי לא ירדה סכינה לישראל אחר לו לחשה משה אחי כך עשית לי שכנסתי ונתביישתי מיד נכנס משה עמו וקטרו
 דמיום וירדו סכינה לישראל : ויצאו וברכו את רהעם . אמרו (תהלים צ) ויהי טעם ה' אליהו עלינו יהי רצון שתשרה סכינה כמעשה
 ידיוס לתי סכל טענת ותי העולאים שהעמידו משה למשכן ושמש בו פרקו בכל יום לא שרתה בו סכינה והיו ישראל נכלמים ואומרים למה משה
 רבינו למה ירדו שרתנו שתשרה סכינה בינינו ונדיע שכתפול לנו עון העגל לכך חזר להם זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה' אהרן
 אחי כדא' וחסים ומני מעל ידי קרבותיו ועבודתו תשרה סכינה בכס ותדעו שהעוקוס כחר בו . (כד) וירגו . כתרנומו : ותצא אש .
 (עזרובין סב) רבי אליעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא על ידי שזרו הלכה בפני משה רבן (ויקרא רבה) ר' שמאלעל אומר שתויין
 נכנסו למקדש דע שאחר מיתתן הז'יר המתרים שלא יכנסו שתויין ליתקדש משל לנולך שהיה לוכן בית וכו' כדאיתא בויקרא רבה :
 (ז) הוא אשר דבר וגו' . (ובחיים קטו) היכן דבר (שמות כט) ונועדתי שמה לבני ישראל ונקדש ככבודי אל תקרי ככבודי
 אלא כמלכותי חזר לו משה לאהרן אהרן אחי יודע הייתי שיתקדש הכית כמוידעיו של מקום והייתי סבור אז כי אונכך עכשיו רואה חיי שהם
 גדולים ממני ומחך : וירם אהרן . (ח"כ ובחיים קטו) קבל שכר על שתקתו ומה שכר קבל שנתחדש עמו הדבור שנאמרה לו לבדו פרשת
 שמותיין . בקרובי : בכמירי : ועל פני כל העם אבד . כשהקדוש כרוך הוא עושה דין כדריקים מירא מתעלה ומתקלס אם כן אלו